

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA OBRAZOVANJA I ODGOJA

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

školska 2016/2017. godina

TEST BOSANSKI JEZIK

UPUTSTVO ZA RAD

- Test sadrži **20 zadataka** koje treba riješiti za **120 minuta**.
- Svaki zadatak pažljivo pročitaj, razmisli o tome šta se u zadatku traži i o načinu na koji treba da ga riješiš (zaokruživanje, povezivanje, podvlačenje, dopisivanje i drugo).
- Piši čitko, latiničnim slovima, vodeći računa da tvoji odgovori budu razumljivi, gramatički i pravopisno ispravni.
- Kada rješavaš zadatke u kojima se od tebe očekuje da nešto dopišeš, uvijek koristi pune nazive; skraćenice nisu dozvoljene (npr. treba napisati imenica, a ne im. ili lokativ, a ne lok. i slično).
- Popuni test hemijskom olovkom (tokom rada možeš da koristiš grafitnu olovku i gumicu).
- Odgovori napisani **hemijskom olovkom** ne smiju se precrtavati niti ispravljati.
- Odgovor koji je napisan samo grafitnom olovkom neće biti priznat.
- U kvadrat koji se nalazi sa desne strane zadatka nemoj ništa upisivati. To je prostor u koji će pregledači upisati broj bodova. Na ovoj i posljednjoj strani također nemoj ništa upisivati.
- Ako završiš ranije, predaj test i tiho izađi da ne bi ometao rad drugih.

Želimo ti mnogo uspjeha u radu!

1. Od ponuđenih prostih riječi napravi tvorenice tako što ćeš dodati odgovarajući sufiks da bi od imenice dobio/la pridjev.

kuća kućni

put _____

zub _____

noć _____

2. Odredi koliko predikatskih rečenica ima u datoj komunikativnoj rečenici.

I, a to je najvažnije, prenesite moju poruku onima koji dolaze poslije vas, kako bi se buduće generacije borile do konačne pobjede.

Predikatskih rečenica je _____.

3. Datim riječima dodaj antonime.

hladan –

taman –

mlad –

sretan –

spor –

lijevo –

4. Pažljivo pročitaj odlomke iz sljedećih tekstova i odredi da li su u pitanju književnoumjetnički ili neumjetnički tekstovi. Pažljivo dopuni rečenice traženim pojmovima.

- a) Pred akšam, u suton, živost radnog svijeta u čaršiji bivala je u ta dobra stara vremena najveća. Svak se požurio da završi započeto, pa da s prvim mrakom, s pozivom mujezina s munare na molitvu, zatvori magaz u i krene kući natovaren *zembiljem*. U tom zembilju nosili su šeherljani sve potrebno za sljedeći dan. Taj trougli zembilj, naizgled malena kožna torbica, zaista zna mnogo primiti u sebe. Tu stanu: meso, povrće, vrući samuni, bobice ili, iz Muradifove *ekmeščinice* nabavljeni, *peksimetri* ili *ibričići* od slatka tijesta za djecu ... Stane tu i pokoja *hedija* za vrijednu domaćicu, koja je kućni direk.

Ovo je odlomak iz _____ teksta.

- b) Alegorija je produžena metafora, što znači da se metafora prenosi na cio tekst pjesme. U pjesničkom jeziku riječi se često upotrebljavaju u prenesenom značenju, a njihov pravi smisao se otkriva tek kada utvrdimo na što se odnose određene pjesničke slike. Do sada ste čitali basne. Upravo se ova književna vrsta zasniva na alegoriji. Životinje u basnama nastupaju kao tipovi ljudi sa određenim moralnim osobinama. Ponekad smisao djela ne možemo razumjeti ako ne uzmemo u obzir njegovo alegorijsko značenje. U basnama se govori o životinjama, a misli se na ljude i neke njihove osobine.

Ovo je odlomak iz _____ teksta.

5. Prisjeti se sljedeće narodne lirske pjesme. Odredi koja je stilaska figura dominantna u pjesmi.

Dva su cvijeta u bostanu rasla,
Mavi zumbul i bijela kada.
Mavi zumbul ode na Doljane,
osta kada u bostanu sama.

Poručuje zumbul sa Doljana:
– Dušo moja, u bostanu kado,
kako ti je u bostanu samoj?

Poručuje iz bostana kada:
– Dušo moja, zumbul sa Doljana,
teško mi je u bostanu samoj.
Što je neba, da je list hartije,
što je more, da je murećef,
što su gore, da su kalemovi
pa da pišem tri godine dana,
ne bih svoga ispisala jada.

Stilaska figura je _____.

6. Pred tobom se nalazi niz naslova različitih književnih djela. Prepoznaj nazive sevdalinki i podvuci ih.

Legenda o Aliji Đerzelezu, Sejdefu majka buđaše, Dušmani, Mlado momče za Sjenicu pita, U Orašju, Tri sestree.

7. Pravilno upotrijebi odgovarajući oblik zamjenica datih u zagradi.

a) Dok radite domaću zadaću _____ (na + niko) se ne oslanjajte.

b) Nije _____ (oni) stalo _____ (do + nikoga).

c) _____ (prema + niko) ne pokazuje uvažavanje.

d) On _____ (niko) ne daje objašnjenje.

8. Pažljivo pročitaj tekst i na linijama ispod teksta ukratko ga prepričaj. Vodi računa o pravopisu.

Bilo je sivo, hladno i kišno novembarsko jutro. Kišne kapi klizile su niz staklo preko kitnjastih slova. Sve što se kroz okno moglo vidjeti bio je kišom izmrljan zid na drugoj strani ulice.

Vrata se iznenada otvoriše, tako naglo da je jedan mali grozd mesinganih zvončića, okačen nad vratima, uzbuđeno zazvonio, ne mogavši da se smiri izvjesno vrijeme.

Uzrok ove buke bio je jedan dječak, od svojih deset ili jedanaest godina. Mokra tamnosmjeđa kosa padala mu je niz lice, mantil mu je bio natopljen kišom i cijedio se. Dječak je preko ramena nosio školsku torbu. Bio je pomalo blijed i zadihan, ali, za razliku od maloprjeđašnje žurbe, sada je stajao na vratima kao prikovan.

Pred njim se pružala dugačka uzana prostorija, koja se u dubini gubila u sumraku. Na zidovima su se nalazile police koje su dopirale do plafona i bile dupke pune knjiga svih oblika i veličina.

„Čudite se unutra ili napolju, ali zatvorite vrata. Promaha je“, dječak je začuo osoran glas. „Slušaj, mali, djeca su za mene napasti koje sve kvare i džemom brljaju knjige, cijepajući stranice, ne hajući nimalo za to imaju li odrasli možda isto tako svojih briga i muka. Kod mene nema knjiga za djecu, a druge knjige ti neću prodati.“

„Ali nisu sva djeca takva kao što vi mislite“, odgovori dječak tiho.

„Lijepog ponašanja nemaš ni za trunke... Inače bi se predstavio.“

„Zovem se Bastijan.“

Bastijan postade svjestan da je sve vrijeme buljio u knjigu koju je namrgođeni gospodin držao u rukama. Jednostavno nije mogao da odvoji oči od nje. Činilo mu se da knjiga zrači nekom magnetnom snagom.

(Mihail Ende, *Beskrajna priča*, prilagođeno)

9. Pročitaj odlomak iz pripovijetke *Činovníkova smrt* Antona Pavloviča Čehova i odgovori na zahtjev ispod teksta.

Jedne prekrasne večeri, ne manje prekrasni činovník Ivan Dmitrič Červjakov sjedio je u drugom redu fotelja i gledao kroz dogled *Korneviljska zvona*. Gledao je i osjećao se na vrhu blaženstva. Ali odjednom... U pripovijetkama često nailazimo na to „odjednom“. Pisci su u pravu: život je tako pun iznenađenja! Odjednom – njegovo se lice namršti, oči se upola zaklopiše, disanje se zaustavi... On skide dogled s očiju, naže se i... a-pći!!! Kihnuo, kao što vidite. Kihati nije zabranjeno nikome i nigdje. Kihaju i prosti ljudi, i šefovi policije, a ponekad čak i tajni savjetnici. Svi kihaju. Červjakov se nimalo ne zbuni, nego se ubrisa mahramicom i, kao odgojen čovjek, pogleda oko sebe: da slučajno nije koga uznemirio svojim kihanjem! Ali tada se već zbuni, jer vidje kako starčić koji je sjedio ispred njega, u prvom redu fotelja, brižljivo otire rukavicom svoju čelu i vrat i nešto gunda. A u starčiću prepoznade civilnog generala Brižalova, koji je služio ministarstvu saobraćaja. „Poprskao sam ga“, pomisli Červjakov. „Nije moj starješina, tuđ je, ali, ipak, nije zgodno. Treba se izviniti.“

Červjakov se nakašlja, naže se gornjim dijelom tijela naprijed i šapnu generalu na uho:

- Izvinite, vaše prevashodstvo, ja sam vas isprskao... ja sam nehotočno...
- Ništa, ništa...
- Tako vam boga, oprostite. Ja... ja nisam htio.
- Ah, sjedite, molim vas. Pustite me da slušam!

Červjakov se zbuni, glupo se osmjehnu i poče gledati na pozornicu. Gleda, ali blaženstva više ne osjeća. Poče ga mučiti nespokojstvo. Za vrijeme odmora on se približi Brižalovu, pođe uporedo s njim i, savladavši strah, plašljivo promrmlja:

- Ja sam vas isprskao, vaše prevashodstvo... Oprostite... Ja... Nisam namjerno...
- Ah, koješta... Ja sam već zaboravio, a vi sve o tome! – reče general, a donja mu usna zadrhta od nestrpljenja. „Zaboravio, a u očima mu pizma“, pomisli Červjakov i podozrivo pogleda na generala. „Neće ni da govori. Trebalo bi mu objasniti da ja to nikako nisam htio... da je to prirodni zakon, inače će pomisliti da sam htio pljunuti. Sad ne misli, ali će poslije pomisliti.“

Zaokruži slova ispred informacija koje nisu povezane sa tekstem.

- a) Činovník Ivan Dmitrič Červjakov sjedio je u drugom redu fotelja i gledao kroz dogled *Korneviljska zvona*.
- b) Kihanje je zabranjeno na javnim mjestima.
- c) Kihaju i prosti ljudi, i šefovi policije, a ponekad čak i tajni savjetnici.
- d) Červjakovu je bilo neprijatno zbog cijeje situacije.
- e) Červjakov se nije izvinio Brižalovu.

10. Podvuci naglašene slogove u riječima:

kuća

prodavnica

tastatura

11. Ispred glagolskih oblika napiši broj koji se podudara sa odgovarajućim primjerom.

1. pisala bih	___ aorist	
2. mašuci	___ pluskvamperfekt	
3. radivši	___ potencijal	
4. odoše	___ glagolski prilog prošli	
5. bila sam plakala	___ glagolski prilog sadašnji	☐

12. Pročitaj dio lirske narodne pjesme, pa odredi koja je stilska figura upotrijebljena u podvučenom stihu. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

„Moja draga, moja zlatna kruno,
kad te vidim, srce mi je puno!
Kad sam tebe prvi put vidio,
ašik sam se na te učinio!

- a) personifikacija
- b) epitet
- c) metonimija
- d) metafora

13. Pred tobom se nalazi odlomak iz pjesme *Nostalgija* Muse Ćazima Ćatića. Odredi koja je vrsta rime prisutna u strofama.

Daleko ... daleko iza devet gora
kraj jedan spava, pun sviju ljepota;
Daleko ... daleko preko sinjeg mora
počiva zemlja sreće i života.

U njoj se cvijeće svjetlobojno smije
i slavuj vječno u sevdahu ludi –
to cvijeće rosu moje čežnje pije;
Oj, da je s njim mi zakititi grudi!...

U strofama je _____ rima.

14. Među navedenim književnim djelima prepoznaj ono koje pripada književnom opusu Edhema Mulabdića. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) *Tvrđava*
- b) *Ramazanske večeri*
- c) *Zelena busenje*
- d) *Prosanjane jeseni*

- 15.** Pažljivo pročitaj sevdalinku *Kad ja pođoh na Bembašu*. U nekoliko gramatički i pravopisno ispravnih rečenica formuliraj svoje mišljenje o osjećanjima koja su dominantna u pjesmi i o poruci koju nosi pjesma.

Kad ja pođoh na Bembašu,
na Bembašu na vodu,

Ja povedoh bijelo janje
bijelo janje sa sobom.

Sve djevojke Bembašanke
na kapiji stajahu.

Samo moja mila draga
na demirli pendžeru.

Samo moja mila draga
na visoku pendžeru.

Ja joj rekoh: „Dobro veče,
dobro veče, djevojče!“

Ona meni: „Dođ' doveče,
dođ' doveče, dilberče!“

Ja ne odoh istu večer
već ja odoh sutradan,

Ali moja mila draga
za drugog se udala.

- 16.** Od dva ponuđena odgovora podvuci onaj koji je pravilno napisan.

Moj otac radi u Trećem općinskom sudu. / Moj otac radi u Trećem Općinskom sudu.

Ona je član Saveza Sindikata Bosne i Hercegovine. / Ona je član Saveza sindikata Bosne i Hercegovine.

Maja je završila peti razred u osnovnoj školi „Meša Selimović“. / Maja je završila peti razred u Osnovnoj školi „Meša Selimović“.

17. Datu rečenicu analiziraj tako što ćeš odrediti za svaki njen član vrstu i funkciju.

Emina ide na skijanje, ostat će tri dana.

Rečenični član	Vrsta riječi	Funkcija rečeničnog člana
Emina		
ide		
na skijanje		
ostat će		
tri dana		

18. Odredi značenje riječi **anarhija**. Zokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Otpori centralnoj vlasti su prouzrokovali stanje anarhije, korupcije i drugih zala koja dolaze sa kriznim vremenima.

- a) bolest
- b) siromaštvo
- c) bezvlašće

19. Pažljivo pročitaj sljedeći odlomak.

Šta znači to pripitomiti?

– To je nešto što se davno zaboravilo – reče lisica – to znači stvoriti veze...

– Stvoriti veze?

– Naravno – reče lisica. Ti si za mene samo mali dječak sličan stotinama hiljada drugih dječaka. I ti mi nisi potreban. A ni ja tebi nisam potrebna. Ja sam za tebe samo lisica slična stotinama hiljada lisica. Ali ako me pripitomiš, bit ćemo potrebni jedno drugom. Ti ćeš za mene biti jedini na svijetu. Ja ću za tebe biti jedina na svijetu.

Prepoznaješ li o kojem djelu je riječ? Zaokruži slovo ispred naslova književnog djela.

- a) *Mali pirat*
- b) *Mali princ*
- c) *Pirgo*

20. Zaokruži slovo ispred rečenice koja je tačno napisana.

- a) Fatima Muminović-Pelesić, bošnjačka književnica, dobitnica je književne nagrade „Pero Ćamila Sijarića“.
- b) Fatima Muminović Pelesić, bošnjačka književnica, dobitnica je književne nagrade „Pero Ćamila Sijarića“.
- c) Fatima Muminović-Pelesić, bošnjačka književnica dobitnica je književne nagrade Pero Ćamila Sijarića.
- d) Fatima Muminović Pelesić bošnjačka književnica dobitnica je književne nagrade Pero Ćamila Sijarića.